

Warszawa, 11-07-2025 r.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Wojciech Brzozowski

KMP.570.1.2024.KS

Pan
nadinsp. Marek Boroń
Komendant Główny Policji
ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

zwracam się do Pana w niezwykle istotnej kwestii dostępu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej także: KMPT, Krajowy Mechanizm, Mechanizm) do nagrań monitoringu po opuszczeniu przez wizytujących budynku Policji.

Jak wiadomo, Rzecznik Praw Obywatelskich wykonuje od wielu lat funkcję krajowego organu do spraw zapobiegania torturom, tzw. krajowego mechanizmu prewencji¹. Funkcję tę realizuje za pomocą wspomnianego Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur”. Przedstawiciele KMPT działają więc z upoważnienia RPO, korzystając w jego imieniu z przysługujących mu z mocy prawa uprawnień.

Przedstawiciele KMPT realizują czynności zarówno w oparciu o przepisy ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, jak i Protokołu fakultatywnego do Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub

---

¹ Zob. art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), dalej jako: ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

poniżającego traktowania albo karania². Należy podkreślić, że Protokół został ratyfikowany przez Polskę w dniu 2 września 2005 r. na podstawie uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie. Stanowi zatem część polskiego porządku prawnego i jest stosowany bezpośrednio, zgodnie z art. 91 ust. 1 Konstytucji RP.

Mandat Krajowego Mechanizmu określają art. 19–23 OPCAT. Oprócz regularnego sprawdzania sposobu traktowania osób pozbawionych wolności w miejscach zatrzymań, KMPT ma prawo do przedstawiania rekomendacji właściwym władzom, a także przedstawiania propozycji i uwag dotyczących obowiązujących oraz projektowanych przepisów prawnych (art. 19 OPCAT).

Zgodnie zaś z art. 20 pkt b i c OPCAT: „w celu umożliwienia krajowym mechanizmom prewencji wypełniania ich mandatu Państwa Strony niniejszego protokołu podejmują się przyznać im dostęp do wszystkich informacji dotyczących traktowania tych osób, jak również warunków ich zatrzymania [oraz] dostęp do wszystkich miejsc uwięzienia, ich instalacji i urządzeń”. W żadnym przepisie Protokołu nie został wprowadzony wyjątek od tej reguły, zatem należy przyjąć, że dostęp KMPT ma charakter nieograniczony zarówno w czasie, jak i w przestrzeni³.

Warto podkreślić, że Protokół fakultatywny nie różnicuje nośnika informacji. Dostęp KMPT do informacji obejmuje więc informacje wytwarzane w formie analogowej (dokumentacja pisemna) oraz elektronicznej (np. elektroniczne rejestry, zdjęcia, nagrania audio-video).

Ponadto OPCAT nie określa żadnych dodatkowych ograniczeń w stosunku do przedstawicieli KMPT, w tym nie uzależnia udostępnienia danych od zgody osoby zatrzymanej lub innej osoby. Nie określa też żadnych limitów czasowych w tej kwestii. Dostęp do dokumentacji i informacji przysługuje więc z urzędu, bezpośrednio na podstawie przepisów OPCAT, i to od decyzji Krajowego Mechanizmu zależy, których informacji zażąda w celu weryfikacji sposobu traktowania osób pozbawionych wolności.

---

² Zob. Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192). Nazwa w języku angielskim: Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (OPCAT), dalej jako: OPCAT, Protokół fakultatywny.

³ Zob. art. 14 ust. 1 pkt c, ust. 2 OPCAT, zgodnie z którym SPT ma nieograniczony dostęp do wszystkich miejsc zatrzymań, ich instalacji i urządzeń, z tym zastrzeżeniem, że państwo może zgłosić sprzeciw wobec wizyty w konkretnym miejscu zatrzymań tylko z powodu pilnych i przymusowych okoliczności. Takie zastrzeżenie nie zostało przewidziane w stosunku do art. 20 OPCAT.

Pragnę przypomnieć, że z uwagi na zdarzające się w przeszłości odmowy udostępnienia przedstawicielom KMPT nagrań z monitoringu przez funkcjonariuszy Policji oraz interpretację przepisów przedstawioną KMPT przez Komendę Główną Policji w piśmie z 22 lutego 2023 r., Kpp-1993/623/2023, Rzecznik Praw Obywatelskich, na podstawie art. 20 pkt f OPCAT, zwrócił się do Podkomitetu ONZ ds. Prewencji Tortur (SPT) o analizę stanowiska Policji – pod kątem zgodności z postanowieniami Protokołu fakultatywnego oraz wytycznymi SPT w zakresie funkcjonowania krajowych mechanizmów prewencji⁴.

W swojej opinii SPT wskazał, że „pojęcia «wizyta» nie należy (...) interpretować w sposób zawężony i nie należy go rozumieć wyłącznie jako czas fizycznie spędzony przez KMP w danej placówce, ale również jako czas przygotowań do wizyty oraz okres po niej następujący. Aby więc na przykład skutecznie przygotować się do wizyty, KMP potrzebuje informacji określonych w art. 20 OPCAT. Informacje te mogą być również potrzebne w okresie następującym po wizycie do skutecznego opracowania raportu”⁵.

Ponadto SPT podkreślił, że art. 20 OPCAT „nie wprowadza żadnych ograniczeń co do tego, kiedy KMP ma uzyskać pełny dostęp do wskazanych informacji, a jedynie stanowi, że mają one umożliwić KMP wykonywanie swojego mandatu (...) Jakakolwiek sugestia, że taki dostęp do informacji ograniczony jest wyłącznie do czasu faktycznego przeprowadzania wizyty przez KMP, stanowiłaby poważne ograniczenie dla pełnej realizacji uprawnień prewencyjnych KMP, określonych w OPCAT”.

Nie ulega zatem wątpliwości, że na gruncie przepisów OPCAT i ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich przedstawiciele KMPT mają z urzędu dostęp do wszelkich niezbędnych informacji i dokumentów dotyczących osób pozbawionych wolności, nawet po opuszczeniu wizytowanej placówki. Sama bowiem obecność pracowników KMPT w miejscu detencji nie jest wyznacznikiem trwania wizytacji prewencyjnej. Wiele czynności wizytacyjnych dokonywanych jest już po powrocie z miejsca detencji, jak np. zapoznanie się z dokumentacją czy też nagraniami z monitoringu. **Potwierdził to również SPT, który wprost wskazał, że „Krajowemu Mechanizmowi Prewencji należy zapewnić, jak przewidziano w art. 20 OPCAT, między innymi dostęp do wszystkich informacji (...) w każdym momencie, w którym informacje takie są wymagane przez KMPT”.**

---

⁴ Zob. pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 22 marca 2023 r., znak sprawy: KMP.0720.1.2023.PK.

⁵ Zob. pismo SPT z dnia 8 listopada 2023 r., znak sprawy: AA/ES/MLR/VA.

Z uwagi na jednoznaczne stanowisko SPT, Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się pismem z dnia 26 lutego 2024 r. do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o ustosunkowanie się do kwestii dostępu KMPT do nagrań monitoringu po opuszczeniu przez wizytujących budynku Policji.

W odpowiedzi z dnia 18 lipca 2024 r. (znak sprawy: BMP.0790.4.2.2024) Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Czesław Mroczek wskazał, że przekazał Panu Komendantowi zalecenie dotyczące wyeliminowania sygnalizowanych nieprawidłowości, w sposób umożliwiający dostęp przedstawicielom Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur do niezbędnych informacji podczas wizytacji jednostek organizacyjnych Policji.

Jednakże w czasie wizytacji jednostek Policji w maju i czerwcu 2025 r. przedstawiciele KMPT zaczęli ponownie spotykać się z odmowami – ze strony funkcjonariuszy Policji – udostępnienia im nagrań z monitoringu. Funkcjonariusze powoływali się w tych przypadkach na opinię Komendy Głównej Policji z 22 lutego 2023 r., Kpp-1993/623/2023, pozostającą w sprzeczności z opinią SPT.

Sytuacja ta została odnotowana podczas wizytacji w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych zlokalizowanych na terenie: Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy, Komendy Powiatowej Policji w Szczytnie, Komendy Powiatowej Policji w Dąbrowie Tarnowskiej, Komendy Powiatowej Policji w Bochni, Komendy Powiatowej Policji w Świeciu, Komendy Powiatowej Policji w Żninie, Komendy Powiatowej Policji w Miechowie, Komendy Miejskiej Policji w Tarnowie, Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu.

KMPT informował komendantów poszczególnych jednostek o swoim stanowisku, przekazując równocześnie wskazaną wyżej opinię SPT, jednak podejście komendantów nie uległo zmianie⁶.

Powyższa sytuacja jest niepokojąca z punktu widzenia skutecznej prewencji tortur i niehumanitarnego traktowania. W zaistniałych okolicznościach Krajowy Mechanizm może nie być w stanie w pełni zbadać sytuacji w ww. miejscach pozbawienia wolności, uwzględniając trzydziestodniowy termin nadpisywania się nagrań monitoringu.

Powyższa praktyka narusza również zobowiązania Policji określone w Protokole fakultatywnym i utrwaloną od początku funkcjonowania KMPT zasadę współpracy.

---

⁶ Taka sytuacja miała miejsce w przypadku komend w Dąbrowie Tarnowskiej, Tarnowie, Bochni i Miechowie.

Rzecznik Praw Obywatelskich wykonuje bowiem funkcję krajowego mechanizmu prewencji od 2008 r. i co do zasady bez przeszkód jego przedstawiciele uzyskiwali dostęp do wszelkiej niezbędnej dokumentacji i nagrań monitoringu.

Z uwagi na powyższe zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o pilną analizę sygnalizowanego zagadnienia i wydanie podległym jednostkom organizacyjnym Policji wytycznych, które umożliwią przedstawicielom KMPT zapoznanie się z wszelkimi niezbędnymi materiałami, w tym nagraniami monitoringu, zarówno na miejscu podczas wizytacji, jak i w każdym momencie określonym przez Mechanizm (w tym umożliwią analizę nagrań w Biurze RPO).

Mam głęboką nadzieję, że sytuacja ta zostanie należycie wyjaśniona, co pozwoli na efektywną i harmonijną współpracę, ukierunkowaną na prewencję tortur i innych form okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania albo karania.

W załączeniu przesyłam wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie dostępu przedstawicieli KMPT do informacji i nagrań audio-video z dnia 26 lutego 2024 r., odpowiedź Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lipca 2024 r. oraz opinię SPT wraz z tłumaczeniem na język polski.

Z poważaniem

Wojciech Brzozowski

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załączniki: 4